

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та маркетингу (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК №3

Філіп Л. О. Філіпковська
(підпис) (ініціали та прізвище)

«30» серпня 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Економічний аналіз
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
07 «Управління та адміністрування»,
29 «Міжнародні відносини»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 292 «Міжнародні
економічні відносини»,
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Економіка підприємства», «Маркетинг»,
«Міжнародна економіка»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2019 рік

Робоча програма «Економічний аналіз»

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 292 «Міжнародні економічні відносини»,

освітньою програмою «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Міжнародна економіка»

« 29 » 08 2019 р., – 13 с.

Розробник: Лістрова О.С., доцент, к.т.н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

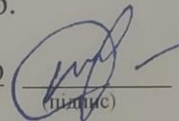
Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри економіки та маркетингу

(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 30 » 08 2019 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Давидова І.О.

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки (спеціальність, спеціалізація), рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> , <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>051 «Економіка»</u> , <u>075 «Маркетинг»</u> , <u>056 «Міжнародні економічні відносини»</u> , (код та найменування) Освітня програма <u>«Економіка підприємства»</u> , <u>«Маркетинг»</u> , <u>«Міжнародна економіка»</u> , (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл загальної професійної підготовки
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2019/2020
Індивідуальне завдання «Аналіз фінансового стану підприємства» (назва)		Семестр
Загальна кількість годин 0,37		5-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 5,87		Лекції¹⁾
		32 годин
		Практичні, семінарські¹⁾
	24 годин	
	Лабораторні¹⁾	
	___ годин	
	Самостійна робота	
	94 годин	
	Вид контролю	
	іспит	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи:

- для денної форми: 0,6;
- ¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння основних положень про методи аналізу впливу факторів на економічну діяльність підприємств, розрахунку резервів, проведення комплексного аналізу, підготовки аналітичних матеріалів, використання в аналізі комп'ютера та ін., про методи, засоби, заходи, та форми проведення і особливості аналізу окремих видів господарчої діяльності підприємств.

Завдання:

1. Розглянути методи, засоби і заходи економічного аналізу.
2. Розглянути інформаційне забезпечення економічного аналізу.
3. Розглянути аналіз конкурентоздібності фірми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- як робити аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції;
- як робити аналіз стану та використання основних засобів підприємства;
- як робити аналіз матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві;
- як робити аналіз використання праці та заробітної плати.

вміти:

- здійснювати аналіз собівартості;
- створювати аналіз прибутку, рентабельності і дохідності підприємства.

мати уявлення:

- про структуру і обіговості оборотних коштів

мати навички в аналізі фінансового стану підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: Економіка підприємства, статистика, обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків, інформаційні технології в управлінні виробництвом та збутом продукції.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль № 1

Лекційні заняття**ТЕМА 1. Вступ до навчальної дисципліни.**

Економічна стратегія України. Структурна перебудова народного господарства на базі науково-технічного прогресу, конверсія оборонної промисловості. Зміна форм власності. Перехід до ринкової економіки. Концепція інноваційного розвитку економіки України. Мета і задачі курсу. Предмет, об'єкт вивчення і задачі дисципліни, структура дисципліни, взаємозв'язок з іншими дисциплінами і відміна від них. Роль курсу в економічній базі знань бакалаврів і фахівців. Місце дисципліни в навчальному плані. Місце економічного аналізу в системі управління підприємством.

ТЕМА 2. Методи, засоби і заходи економічного аналізу.

Головний метод економічного аналізу. Окремі і узагальнюючі показники. Фактори і резерви в економічному аналізі. Складання формул, відображаючих взаємозв'язок показників і факторів. Факторні системи та методи їх перетворення: подовження, розширення, скорочення. Захід порівнянь, групування, деталізації показників. Використання середніх, відносних величин, рядів динаміки. Захід ланцюгових підставлень, його переваги та недоліки. Розрахункова схема заходу ланцюгових підставлень. Реалізація заходу в середовищі електронних таблиць. Головна формула заходу. Захід дроблення факторних приращень. Головна формула заходу. Його переваги та недоліки. Резерви та методи їх розрахунку. Метод прямого розрахунку резервів. Метод розрахунку резервів по факторним відхиленням. Засіб конструювання найліпшого варіанту. Необхідна умова коректного застосування засобу конструювання найліпшого варіанту. Засоби узагальнення і оформлення результатів аналізу.

ТЕМА 3. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

Принципи раціонального потоку інформації. Єдність інформації облікових і планових позицій. Види обліку: бухгалтерський, статистичний, оперативний та інші. Міжнародні стандарти бухгалтерської звітності. Вимоги до джерел економічної інформації. Підготовка початкових аналітичних даних. Групування даних. Перевірка звітних матеріалів: технічна, логічна, по суті та інші. Аналітичний баланс. Додаток до балансу. Комп'ютерна обробка економічної інформації. Особливості використання комп'ютерів на сучасному етапі. Програмні засоби для економічної обробки інформації. Схема використання комп'ютерів в економічному аналізі.

ТЕМА 4. Аналіз конкурентоздібності фірми.

Конкуренція і ринкова структура. Модель п'яти сил конкуренції. Причини змін сил конкуренції. Фактори, впливаючі на силу конкурентної боротьби. Концепція стратегічних груп. Конкурентна стратегія. Поняття конкурентної переваги. Детермінанти конкурентної переваги країни. Рівень конкурентної переваги. Життєвий цикл конкурентної переваги.

ТЕМА 5. Аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції.

Використання співвідношення між показниками валова продукція, товарна продукція, чиста продукція, реалізована продукція, виручка для аналізу показника виручки. Вимірювальники об'ємів продукції: натуральні, умовно-натуральні, вартісні, часові та інші. Їх недоліки та переваги. Послідовність розрахунку об'ємів продукції в базових цінах. Зіставлена продукція. Індекс зміни ціни на продукцію. Середній індекс зміни ціни на зіставлену продукцію. Розрахунок середнього індексу зміни ціни на зіставлену продукцію за порівняльно довгий часовий період. Факторний аналіз об'єму реалізованої продукції. Внутрішні та зовнішні фактори об'єму реалізованої продукції. Факторна система для аналізу об'єму реалізованої продукції. Послідовність факторного аналізу об'єму реалізованої продукції. Виводи за результатами аналізу.

ТЕМА 6. Аналіз стану та використання основних засобів підприємства.

Аналіз забезпеченості підприємства основними фондами. Наявна та потрібна кількість обладнання. Аналіз забезпеченості підприємства основними фондами в основному та допоміжному виробництвах. Аналіз складу та структури основних виробничих фондів (ОВФ). Технологічна структура ОВФ та її аналіз. Розрахунок відносної економії (перевитрати) ОВФ. Аналіз загальних показників використання ОВФ. Головні загальні показники використання ОВФ. Групи факторів ефективності використання ОВФ: зовнішні, внутрішні. Факторна система для аналізу фондівдачі за показниками використання обладнання. Аналіз структури приросту об'єму продукції за дією інтенсивних та екстенсивних факторів. Аналіз стану основних фондів. Показники зносу та стану основних фондів. Фізичний, моральний знос. Моральний знос першого та другого роду. Повний знос. Аналіз динаміки ОВФ за кілька часових періодів (років) і за один часовий період (рік). Використання в аналізі середньорічних та за станом на дату оцінок вартості ОВФ.

Змістовний модуль № 2

ТЕМА 7. Аналіз матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві.

Задачі аналізу матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві. Показники забезпечення підприємства матеріальними ресурсами і стану виробничих ресурсів. Аналіз поточного, перехідного, підготовчого, страхового запасів. Аналіз виконання договірних обов'язків по поставанням. Аналіз втрат від порушень зобов'язань. Показники, характеризуючи постачальника. Загальна оцінка постачальника. Оцінка збитків з вини постачальників.

ТЕМА 8. Аналіз використання праці та заробітної плати.

Задачі аналізу використання праці і заробітної плати. Джерела інформації для аналізу. Аналіз складу, структури і руху кадрів на підприємстві. Показники використання праці. Аналіз виробки і продуктивності праці. Аналіз питомого доходу (чистого продукту) і

питомого прибутку (в розрахунку на одного робітника). Оцінка ефективності праці по категоріям і індивідуально. Деталізація продуктивності праці за видами продукції.

ТЕМА 9. Аналіз собівартості.

Головна ціль і задачі аналізу собівартості. Направлення аналізу собівартості. Джерела інформації для аналізу собівартості. Основні фактори формування витрат на кожній стадії загальної структури ціни. Аналіз динаміки собівартості. Аналіз витрат на 1 грн. продукції. Аналіз факторів, впливаючих на собівартість продукції. Аналіз собівартості по економічним елементам. Факторний аналіз собівартості по статтям калькуляції. Головні фактори собівартості окремим видів продукції. Маргінальна собівартість. Факторний аналіз собівартості окремих видів продукції. Аналіз відповідності метода калькуляції собівартості процесам виробництва продукції. Оцінка впливу зміни метода калькуляції на собівартість продукції.

ТЕМА 10. Аналіз прибутку, рентабельності і дохідності підприємства.

Аналіз прибутковості та його головні показники: величина покриття, коефіцієнт покриття, величина безприбуткового обігу, запас надійності. Типи короткострокових управлінських рішень. Допущення, використовуємі в аналізі доходності. Головні види графіків беззбитковості та їх використання в аналізі. Оптимізація виробничої програми. Аналіз рішення о прийнятті спеціального заказу. Аналіз рішення о виборі між придбанням, чи виготовленням компонента готової продукції без та з урахуванням зміни величини покриття.

ТЕМА 11. Аналіз структури і обіговості оборотних коштів.

Задачі аналізу структури і обіговості обігових коштів. Початкові дані для аналізу. Аналіз забезпечення підприємства власними обіговими коштами. Визначення імобілізації обігових коштів. Визначення величини власних обігових коштів в господарчому обігу. Аналіз ненормованих обігових коштів. Аналіз кредитних взаємовідношень. Аналіз стану розрахунків.

ТЕМА 12. Аналіз фінансового стану підприємства.

Ціль фінансового аналізу. Задачі аналізу фінансового стану підприємства. Баланс підприємства - головне джерело інформації для аналізу фінансового стану. Баланс-бруто и баланс-нето. Показники фінансового стану підприємства: коефіцієнт незалежності, фінансової стійкості, фінансування інвестування та ін.

ТЕМА 13. Основи функціонально-вартісного аналізу.

Сутність, принципи і задачі. Зміст основних етапів функціонально-вартісного аналізу (ФВА). Організація робіт по ФВА. Особливості проведення ФВА на стадії проектування, підготовки виробництва, при розвертанні виробництва і реконструкції підприємства.

ТЕМА 14. Аналіз господарчого ризику.

Поняття господарчого ризику. Задачі аналізу господарчого ризику. Види втрат і ризику. Втрати у виробничому, комерційному, фінансовому підприємстві. Крива розподілу імовірності втрат.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин
--------------------------------	-----------------

1	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
2	3	4	5	6	7	
Змістовний модуль № 1						
1. Вступ до навчальної дисципліни	2	2				
2. Методи, засоби і заходи економічного аналізу.	15	2	3			40
3. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.	13	2	1			10
4. Аналіз конкурентоздібності фірми.	16	2	2			10
5. Аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції.	17	3	2			10
6. Аналіз стану та використання основних засобів підприємства	7	3	2			
7. Аналіз матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві.	6	2	4			
Разом	100	16	14		0	70
8. Аналіз використання праці та заробітної плати	7	2	4			5
9. Аналіз собівартості продукції	16	2	3			11
10. Аналіз прибутку, рентабельності і дохідності підприємства	6	2	3			1
11. Аналіз структури і обіговості обігових коштів.	9	2				7
12. Аналіз фінансового стану підприємства.	3	2			1	
13. Основи функціонально-вартісного аналізу	2	2				
14. Аналіз господарчого ризику.	2	4				
Разом	45	16	10		1	24
Усього годин	150	32	24	0	1	94

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи, засоби і заходи економічного аналізу. Рішення завдань на засіб конструювання найліпшого варіанту, на розрахунок резервів поліпшення показників, на складання факторних систем, на розрахунок впливу факторів на показники, що аналізуються.	3
2	Інформаційне забезпечення економічного аналізу. Рішення завдань на єдність інформації облікових і планових даних, вимоги до джерел економічної інформації, перевірку звітних матеріалів: технічна,	1

	логічна, по суті та інші.	
3	Аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції. Рішення завдань на факторний аналіз об'ємів продукції, на розрахунок резервів збільшення об'ємів продукції, на оптимізацію структури асортименту продукції та інші.	2
4	Аналіз стану та використання основних засобів підприємства. Рішення завдань на оцінку стану основних засобів підприємства, ефективність їх використання та інші.	2
5	Аналіз матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві. Рішення завдань на аналіз стану виробничих запасів, перевірку обґрунтованості норм витрат матеріальних цінностей та аналіз, аналіз впливу різних факторів на матеріалоемність виробництва продукції.	2
6	Аналіз використання праці та заробітної плати. Рішення завдань на аналіз виробки і продуктивності праці, на оцінку ефективності праці по категоріям і індивідуально, на деталізацію продуктивності праці за видами продукції, на факторний аналіз продуктивності праці методом ланцюгових підставлень та іншими.	4
7	Аналіз собівартості. Рішення завдань на аналіз собівартості за економічними елементами, за статтями калькуляції, на розрахунок відносної економії (перевитрати) витрат, на аналіз окремих статей калькуляції та інші.	3
8	Аналіз рентабельності підприємства. Рішення завдань на виявлення головних чинників рентабельності та їх співвідношення, на складання факторної системи для факторного аналізу, на розрахунок впливу головних факторів та інші.	3
	Разом	24

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

7. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість

з/п		Ь ГОДИН

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 2. Методи, засоби і заходи економічного аналізу. 1) Метод прямого розрахунку резервів. 2) Метод розрахунку резервів по факторним відхиленням. 3) Засіб конструювання найліпшого варіанту. 4) Необхідна умова коректного застосування засобу конструювання найліпшого варіанту. 5) Засоби узагальнення і оформлення результатів аналізу.	40
2	ТЕМА 3. Інформаційне забезпечення економічного аналізу. 1) Особливості використання комп'ютерів на сучасному етапі. 2) Програмні засоби для економічної обробки інформації. 3) Схема використання комп'ютерів в економічному аналізі.	10
3	ТЕМА 4. Аналіз конкурентоздібності фірми. 1) Поняття конкурентної переваги. 2) Детермінанти конкурентної переваги країни. 3) Рівень конкурентної переваги. 4) Життєвий цикл конкурентної переваги.	10
4	ТЕМА 5. Аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції. 1) Внутрішні та зовнішні фактори об'єму реалізованої продукції. 2) Факторна система для аналізу об'єму реалізованої продукції. 3) Послідовність факторного аналізу об'єму реалізованої продукції. 4) Висновки за результатами аналізу.	10
5	ТЕМА 8. Аналіз використання праці та заробітної плати. 1) Оцінка ефективності праці по категоріям і індивідуально. 2) Деталізація продуктивності праці за видами продукції.	5
6	ТЕМА 9. Аналіз собівартості. 1) Аналіз відповідності метода калькуляції собівартості процесам виробництва продукції. 2) Оцінка впливу зміни метода калькуляції на собівартість продукції.	11
7	ТЕМА 10. Аналіз прибутку, рентабельності і дохідності підприємства.	1

	1) Оптимізація виробничої програми. 2) Аналіз рішення о виборі між придбанням, чи виготовленням компонента готової продукції без та з урахуванням зміни величини покриття.	
8	ТЕМА 11. Аналіз структури і обіговості обігових коштів.	7
Разом		94

9. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи на тему «Аналіз фінансового стану підприємства».
(5 семестр – денна форма)

10. Методи навчання

Словесні, практичні

11. Методи контролю

Письмовий і усний модульний контроль, поточний контроль, підсумковий контроль у вигляді заліку.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	10...15	1	10...15
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	10...15	1	10...15
Виконання і захист РГР (РР, РК)	16...20	1	16...20
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з:

1. Що характеризує коефіцієнт обороту з вибуття працівників? – 33,3 б.
2. Що відноситься до цілоденних, цілозмінних і внутрішньозмінних простоїв? – 33,3 б.

3. Що таке продуктивність праці? – 33,3 б.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- як робити аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції;
- як робити аналіз стану та використання основних засобів підприємства;
- як робити аналіз матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві;
- як робити аналіз використання праці та заробітної плати.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- здійснювати аналіз собівартості;
- створювати аналіз прибутку, рентабельності і дохідності підприємства.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати як робити аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції, як робити аналіз стану та використання основних засобів підприємства.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі РР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу Знати як робити аналіз об'ємів виробництва та реалізації продукції, як робити аналіз стану та використання основних засобів підприємства, як робити аналіз матеріально-технічного забезпечення і використання матеріальних ресурсів у виробництві.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Душин Б.И. Учебное пособие по лабораторному практикуму «Анализ хозяйственной деятельности промышленных предприятий». Харьков, ХАИ, 1997, 76с.
2. Душин Б.И. Учебное пособие «Экономический анализ». Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2003. - 77с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Івахненко, В. М. Теорія економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / В. М. Івахненко ; М-во освіти і науки України. - К. : Слово, 2010. - 352 с.
2. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - Мн.: ИП "Экоперспектива", 1998. - 498 с.
3. Теорія економічного аналізу: підруч. / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович; за ред. Р. В. Федоровича. – Тернопіль: Астон, 2006. – 368с.
4. Когденко В.Г., Мельник М.В. Экономический анализ в аудите: учебное пособие Юнити-Дана, 2012 год. - 543 страницы
5. Любушин Н.П. Экономический анализ: учебник Юнити-Дана, 2012 год. - 575 страниц

Допоміжна

1. Власюк, Т. М. Теорія економічного аналізу [Текст]: навч. посіб./ О.С Чигринська., Т.М. Власюк— К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 232 с.
2. Мельник, В. М. Основы економічного аналізу. (Короткий теоретико-методологічний курс) [Текст]: навч. посіб. / В. М. Мельник. – К. : Кондор, 2008. – 128с.
3. Економічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / Є. П. Кожанова [и др.] ; Харківський національний економічний ун-т. - 3-є вид., допр. і доп. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. - 344 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://www.knigafund.ru/tags/5406>

<http://www.alleng.ru/d/econ/econ396.htm>

<http://www.e-reading.club/book.php?book=103747>
[?book=103747](http://www.e-reading.club/book.php?book=103747)